

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Професійний саморозвиток майбутнього вчителя – це процес системного, цілеспрямованого впливу студента вищого педагогічного навчального закладу на себе через самовиховання та самоосвіту з метою формування та удосконалення професійних параметрів для підвищення рівня впливу на почуття учнів.

Оскільки професійний саморозвиток – це процес, то він складається з певної кількості етапів. Його першим етапом є формування мотивації. Мотивація – це сукупність мотивів, які викликають, спрямовують та підтримують поведінку та діяльність людини у конкретний момент. Мотив – це спонукальна причина дій і вчинків людини. В основі мотивів, як правило, лежать потреби. Потреба – це необхідність у чомусь, що вимагає задоволення.

У контексті теорії російського психолога О. Орлова майбутньому вчителю перед початком здійснення професійного саморозвитку потрібно сформувати у себе мотиваційне ставлення до нього. Воно складається з поєднання потреб, мотивів, цілей та смислів. Кожна із цих складових виконує свою функцію: 1) потреби – активуючу; 2) мотиви – спонукальну; 3) цілі – спрямовуючу; 4) смисли – осмислюючу.

Американський психолог А. Маслоу вважав, що в основі мотивації людини лежать її потреби. Спираючись на це, він створив модель мотивації, яка складається із таких рівнів потреб:

- фізіологічні потреби (харчування, задоволення інстинктів тощо);
- потреби у любові, прив'язаності та приналежності до певної групи;
- потреби у повазі та визнанні;
- потреба у само актуалізації (найвищий рівень ієрархії).

А. Маслоу був переконаний, що потреби більш високого рівня не можуть бути задоволені, якщо не задоволені потреби нижчих рівнів.

У контексті цієї теорії, вибудовуючи мотивацію до здійснення професійного саморозвитку, майбутньому вчителю потрібно шукати мотиви із усіх зазначених рівнів потреб, враховуючи послідовність їх ієрархії. Якщо на даному етапі для нього є пріоритетним задоволення потреб першого рівня, то у формуванні мотивації до професійного саморозвитку потрібно надавати їм більшу увагу. Якщо пріоритетним є другий рівень потреб, то потрібно більшу увагу приділяти організації стосунків між людьми на основі любові, прив'язаності та приналежності до них. Якщо домінує третій рівень потреб, то потрібно більшу увагу надавати прагненню отримати позитивну оцінку оточуючих, регулярно підвищувати свою кваліфікацію, мати представницький вигляд тощо. Якщо четвертий рівень переважає, то потрібно створювати умови для власної творчої роботи з метою вирішення поставлених проблем.

Згідно з теорією С. Рубінштейна всі мотиви професійного саморозвитку майбутнього вчителя можна звести до чотирьох основних:

1. Інтерес до змісту професійного саморозвитку.
2. Інтерес до видів діяльності, які передбачає професійний саморозвиток.
3. Інтерес, який пов'язаний із можливістю реалізувати власні схильності під час професійного саморозвитку.
4. Інтерес до опанування педагогічної професії, що викликаний необхідністю професійної діяльності після закінчення навчання.

Умовно мотивацію до здійснення професійного саморозвитку можна поділити на зовнішню та внутрішню.

Зовнішня мотивація – це мотивація, викликана об'єктивними потребами майбутнього вчителя. Вона передбачає очікування винагород, заохочень або навпаки – покарань чи інших мотивів, які можуть викликати як бажання до діяльності, так і гальмувати небажану поведінку. Внутрішня мотивація – це мотивація, викликана сформованою світоглядною позицією та духовними потребами майбутнього вчителя. Прагнення до задоволення зовнішніх та внутрішніх мотивів професійного саморозвитку стимулюватиме майбутнього вчителя до його здійснення.